

Szenháromság ünnepe után 15. vasárnap

► Mt 6,24–34

„Feszkó nem veheti át az irányítást!”

A vasárnap jellege

A Szenháromság ünnepe utáni 15. vasárnap témája: csak egy Urat lehet szolgálni. A hét igéje 1Pt 5,7: „Minden gondotokat őreá vessétek, mert neki gondja van rátok.” A textusunk első verse mintha a téma, a többi vers pedig a hét igéjének a kibontása lenne, ugyanakkor össze is köti őket: azt az Urat válasszuk, annak szolgáljunk, akinek gondja van ránk, akinek a kezébe letehetjük a gondjainkat.

Külön érdekesség, hogy a hét igéje a június 16-ai vasárnap (sok gyülekezetben tanévzáró istentisztelettel) textusának része volt, ez a vasárnap pedig sok helyen a tanévnyitó istentisztelet alkalma – így Isten gondviselésével zártuk az előző és nyitjuk az új tanévet. Szépen illeszkedik a gondviselés és a tanévkezdés koncepciójához a kötelező lektió (1Móz 2,4b–15), amely egészen az emberi élet kezdetéhez visz minket. A második teremtéstörténet ezen szakaszában még nincs szó állatokról, *csak az Isten van és az ember.*

Amit a textusról tudni kell

24. vers: A „szolgálhat” egy szókapcsolat: δύναται – ’képes’, ’tud’, ’-hat/-het’ és a δουλεύειν ’szolgálni’ (’rabszolgamunkát végezni’) összetétele. Ez a szókapcsolat kifejezi, hogy nem döntés kérdése, hogy mondjuk a mi munkabírásunkba vagy multitasking rendszerünkbe belefér-e két Úr, hanem ez egyszerűen képtelenség. A szolgálat pedig nem szívesség, plusz energiáink felajánlása (ha éppen akad), hanem az elsődleges feladat. Ebben az összefüggésben nézzünk rá a két „Úrra”, Istenre és az anyagi javakra.

25. vers: Αμεριμνάω ige hatszor jelenik meg a textusban, jelentése több árnyalatot is hordoz: 1. ’aggódik’; 2. ’gondoskodik’; 3. ’törődik valammal’; 4. ’elmélkedik’, ’meditál’. Újabb párhuzam a hét igéjével a *gond* kifejezés, ami az *aggódni* igénk főnévi alakja: μέριμνα – ’gond’, ’gondoskodás’, ’aggályosság’. Az *életre* ebben a versben a ψυχή – ’lehelet’, ’lélek’, ’élet’ szó szerepel.

27. vers: Érdekesség, hogy a görögben nem időmértékegységet, hanem hosszsmértéket hasz-

nál a szerző: hozzátenni életkorához egy könyöknyit – Πῆχυς (44,4 cm).

30. vers: A mező füve nem haszontalansága vagy a gaz terjedésének megakadályozása miatt kerül a kemencébe, hanem a fában szegény Izrael földjén fűtőeszközként használták az elszáradt fület is.

32. vers: A pogányokkal való szembeállítás és megkülönböztetés Máté jellemző fordulata, ezzel is alá akarja húzni, hogy aki Istenben hisz, az akkor is más, ha ugyanabban a világban él. Mások a céljai, a törekvései, a beállítottsága. A pogányok vonatkozásában nem az *aggódik* ige szerepel, hanem az ἐπιζητέω vagy ἐπιζητῶ – ’keresgél’, ’keres valamit’, ’szeretne valamit’.

Ennél a versnél kiemelném a *tudja* kifejezést, amely számomra különösen fontos az istenkapcsolatban: ő nem csak gondol, aggódik, érzel, és nem is olyan szerepben van, hogy elengedhetetlen lenne, hogy mi elmondjuk neki, hogy mire van szükségünk. Ő tudja. Sokkal inkább tudja, mint mi, hiszen ő alkotott minket ilyennek, ezekkel a szükségletekkel.

33. vers: ζητέω vagy ζητῶ – ’keres’, ’kíván’, ’törekszik’ – a pogányok keresése, törekvése az étel-ital és öltözködés témájában merül ki, a miénk célja pedig az Isten országa és igazsága legyen. Nem kizárólagosan, hiszen nekünk is foglalkoznunk kell az étel-ital-ruha hármassal, de πρώτων, azaz ’elsőként’, ’először’, ’mindenekelőtt’ az Isten országával és igazságával.

34. vers: A istentisztelet tanévnyitó jellege miatt hozom be a *baj* görög kifejezését: κακία – ’rosszaság’, ’hitványság’.

A perikópa megértése

Aggódás

Az aggódásnak ugyanez a szava több helyen előfordul az Újszövetségben; néhányat idehozok, mert a mondanivalóban is találhatunk kapcsolatot: Mária és Márta történetében (Lk 10,41–42a) Jézus mondja: „Márta, Márta, sok mindenért aggódsz és nyugtalan-kodsz, pedig kevésre van szükség, valójában csak egyre.”

Mt 10,19-ben, amikor Jézus kiküldi tanítvá-

nyait, „*mint juhokat a farkasok közé*”, azt mondja, hogy ha elfogják, megkínózzák őket, akkor „*ne aggódjatok amiatt, hogyan szóljatok, vagy mit mondjatok, mert megadatik nektek abban az órában, hogy mit mondjatok*”.

Fil 4,6: „*Semmiért se aggódjatok, hanem imádságban és könyörgésben mindenkor hálaadással tárjátok fel kéréseiteket Isten előtt...*”

Mi-kérés

A Mt 6,24–34 szakasz a Hegyi beszéd közepén helyezkedik el, megelőzik a boldogmondások és a Miatyánk, és utána következik az aranyszabály. A beszéd második fele, amelybe a kijelölt igeszakaszunk is tartozik, kapcsolódik a Miatyánk „*mi-kéréseihez*”: bízni Istenben, hogy biztosítja az élelmet és a ruházatot („...*mindennapi kenyерünket add meg nekünk ma...*”), kerülni mások elítélését („...*miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek...*”), Istent Atyaként közelíteni meg kéréseinkkel („*Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy...*”) és a keskeny és nehéz úton járni („*szabadíts meg*”).

Igehirdetési vázlat

Mire ne figyeljek? – „Nem szabad félni”, „Majd lesz valahogy” Ebben az igében egyre-másra az szerepel, hogy ne aggódjunk. Ne parázzuk túl a dolgokat. Szokás mondani, hogy majd csak lesz valahogy – olyan még nem volt, hogy ne lett volna sehogy. Valóban, az időt nem tudjuk megállítani, és mivel halad előre, valahogy lesz. Ezzel a stratégiával próbáljuk hátrítani, tompítani a tehetetlenségünkön fakadó feszültséget. Hasonlóan „hasznos” stratégia a rossz dolgok letagadása, a „nem szabad félni” stratégiája – lásd a *Valahol Európában* című színdarabot („Odakint most szörnyek járnak...”). Az aggodalom, a szorongás nem tűnik el attól, hogyha valaki azt mondja, hogy ne aggódj. Egyre jellemzőbb, hogy az aggodás szorongássá erősödik, és ezáltal valóban meghatározza a gondolkodásunkat. Ezt nem lehet csak egyszerűen eltüntetni vagy letagadni. De ha még nem is jutottunk el ilyen mélységig,

akkor is: hogyne aggódnánk a szükségleteinken? Enni kell, és igazán akkor érdemes, ha az az étel finom is, vagy egészséges, ideális esetben mindkettő. Inni pedig – hú, annyi menő üdítő ütötte fel a fejét, hogy legalább valamelyikkel mutatkozni kell a suliban (meginni nem muszáj). Az öltözködésről ne is beszéljünk... A menőség igénye örök. Mégis azt mondja Jézus, hogy ezek másodlagos dolgok. Ott a helyük a listán, persze, de nem a legelején.

Valami új kezdődik – Mire figyeljek ebben az új tanévben/ munkaévben? – Prioritások

Az ismeretlen, amellett, hogy izgalmas, félelmetes tud lenni. Az új helyzetek új megoldásokat, új stratégiákat követelnek. Indulás előtt pedig tisztáznunk kell magunkban a stratégiát. Az igénk két nagy választást helyez elénk, de a lényege mindkettőnek ugyanaz: Isten vagy az anyagi javak töltik be a gondolatainkat? Persze ebben a világban élve a materiális dolgok sem kerülhetnek perifériára, de tisztáznunk kell, hogy mi a prioritás. Apró dolgokban is állandó prioritási döntéseink vannak: Ha meglátogatjuk a nagypapát, akkor telefonozzak vagy beszélgetsek? Miért megyek, mi a célom? Nem spórolhatjuk meg a gondolatot, hogy az életünknek is van célja, és aszerint érdemes a hétköznapijainkat is megélni. Tudok magamnak célt kitűzni erre az évre? Istennel „foglalkozni”, kapcsolatban lenni – ez hogyan tud az életem prioritása lenni?

Hála

A Filippi levélben ezt olvassuk: „*Semmiért se aggodjatok, hanem imádságban és könyörgésben mindenkor hálaadással tárjátok fel kéréseiteket Isten előtt; és Isten békessége, mely minden értelmet meghalad, meg fogja őrizni szíveteket és gondolataitokat Krisztus Jézusban.*” (Fil 4,6–7) A hála megfogalmazása segít elcsitítani az aggódó lelket. Ahogyan végigmondjuk, hogy mi mindennünk van, mi minden csodálatos dologban volt részünk, mennyi szeretetet kaptunk a minket körülvevő emberektől, máris könnyebbnek érződik mindannak a terhe, ami miatt aggódunk. Kön-

nyebb bizalommal Isten kezébe helyezni, hiszen láttuk, hogy mennyi gondoskodásban és csodában volt már részünk általa. Használhatunk akár hálanaplót, akár rendszeresített hálaimegyet.

Isteni ráadás – emberi bizalom

„Bízzál Istenben, és tartsd szárazon a puskaport.” (Oliver Cromwell) Százszor hallottuk, hogy Istenben bízni nem azt jelenti, hogy nekünk semmi dolgunk nincs, csak várni a „gondoskodást”. Azt jelenti, hogy tegyük meg, ami rajtunk múlik, de ami nem tőlünk függ, abba ne csimpaszkodjunk görcsösen, hanem merjük Isten kezébe tenni. Hiszen ő pontosan tudja, hogy mi az, amire tényleg szükségünk van, és meg is tudja adni – „grátisba”. Vannak dolgok, amelyekért megdolgozunk, dolgok, amelyeket kiérdeklünk, és van a kegyelem. Nem alamizsna, hanem kegyelem. Akár egy állás, akár egy véletlen találkozás, amelyre később támaszkodhatunk, akár egy régi vágyunk beteljesedése. Isten velünk van ma is, holnap is – nem kell előre rágörcsölnünk a holnapra, mert abban egészen biztosak lehetünk, hogy ő akkor is velünk lesz.

További javaslatok az istentisztelethez

Lekció

1Móz 2,4b–15

Énekek

EÉ 332, ZÉ 8, ZÉ 97

Liturgiai elem

A Biblia neked – Interaktív kiadás fiataloknak kötet bemutat egy istentiszteleten is megvalósítható interaktív elemet: „Sokszor ragaszkodunk az aggodalmainkhoz, pedig Isten törődik velünk, és azt szeretné, ha átadnánk neki ezeket. Fogj egy darab papírt, és írd le bármit, ami jelenleg aggaszt téged! Ha elkészültél, akkor gyűrd össze a lapot, és tartsd szorosan a markodban, miközben imádságban Isten segítségét kéred a leírtakkal kapcsolatban. Ezt követően engedd el a papírt annak jeleként,

hogy Isten kezébe teted félelmeidet.” Ezeket az összegyűrt vagy -hajtott lapokat az oltárra is feltehetjük, ezzel Isten elé víve az aggodalmainkat.

Illusztrációk

ZENE

Hősök & Deniz: *Majd lesz valahogy*¹
Dés László – Nemes István: *Valahol Európában*
– *Nem szabad félni*²

FILM

Agymanók (Inside out) 1. és 2. animációs film. A második részben (júniusban került a mozikba) megjelenik egy új érzelm: Feszko, aki az egészséges aggodalmon túl rápörög minden lehetséges rossz forgatókönyvre, nem enged felszabadultan élni ma, hanem az örök holnaptól retteg. Fantasztikusan ábrázolja a film az érzelmeket, azok egymással való együttműködését, feszültségét – felnőtteknek is kifejezetten ajánlom, a gyerekekhez pedig kapcsolópontot ad.

¹ https://youtu.be/WL_nlWZlyUs.

² <https://youtu.be/nYSdHGbl3wo>.

TÖRTÉNET

A 33. vers éveig előttem volt napi szinten. A második gyermekünket vártam a szívemben, ígéretet kaptam rá az Úrtól (és nevet neki), de valósággá csak akkor vált, amikor minden más szempontot hátrébb sorolva igent mondtam az (újra)hívására, és lelkész lettem. Az avatásom évfordulója a lányom névnapja – örök emlékeztetőként.

Felhasznált irodalom

Biblia neked. Interaktív kiadás fiataloknak. Harmat Kiadó, Budapest, 2021.

HAFENSCHER Károly 2010. *Liturgia. A keresztény iszentelelet protestáns megközelítésben, ökumenikus szellemben.* Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzene Tanszéke – Luther Kiadó, Budapest.

HARRINGTON, Daniel J., S. J. *Evangélium Szent Máté szerint.* Ford. Hazai Péter. Bencés Kiadó – Korda Kiadó, Pannonhalma–Kecskemét. (Szegei Biblia-kommentár Újszövetség 1.)

JÁNOSSY Lajos 2008. *Az egyházi év útmutatása.* Fraternitás, Veszprém.

KARNER Károly 1935. *Máté evangéliuma.* Keresztyén Igazság, Sopron.

SPINETOLI, Ortensio da 1983. *Máté. Az egyház evangéliuma.* Ford. Turay Alfréd. Agapé, Budapest.

■ KOVÁCSNÉ STERCZER RITA